

громадян, навіть в умовах перебування закордоном.

Отже, правова безпека в середовищі сучасних технологій має забезпечуватися шляхом поєднання технічних засобів захисту та ефективного правового регулювання. Криміналізація кібератак, контроль доступу до державних інформаційних систем і розвиток міжнародної співпраці у сфері кібербезпеки є необхідними елементами функціонування цифрової держави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дія: електронні публічні послуги. Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://diia.gov.ua/>
2. Типи кібератак URL: <https://it-osvita.diia.gov.ua/task/item/4a074822-05ff-4a36-9c22-62d581b79717>
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III.
4. Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/technologies/bezpeka-mobilnogo-zastosunku-diya>
5. Додаток 1. До регламенту про mObywatel URL: <https://www.gov.pl/attachment/1f6e31f6-8364-4eed-b5d8-8474d830a521>
6. Moduł Obsługi Spraw. URL: <https://www.mos.cudzoziemcy.gov.pl/en>

УДК 341.231.14

Подубінська С.Р.

студентка третього курсу юридичного факультету

Ягеллонський університет

Науковий керівник:

Заставна О.П

к.ю.н., старший викладач кафедри міжнародного та європейського права

Західноукраїнський національний університет

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ БІЖЕНЦІВ ДО МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В ПОЛЬЩІ

Охорона здоров'я, безсумнівно, є однією із найважливіших сфер діяльності сучасної держави; однією з базових функцій держави, що відображає стан

реалізації основоположних прав людини. Тому очевидно, що доступ до медичної допомоги не зводиться лише до технічних або адміністративних процедур, адже він безпосередньо пов'язаний із людською гідністю, правом на життя та здатністю особи повноцінно брати участь у суспільному житті.

Водночас слід зауважити, що сучасне бачення політики у сфері охорони здоров'я значно ширше за просте лікування захворювань, оскільки держава відповідає не лише за надання медичної допомоги, але й за профілактику, зменшення ризиків для здоров'я населення, своєчасне реагування на надзвичайні ситуації, зокрема епідемії, гуманітарні кризи чи масові міграції, а також за створення умов для збереження фізичного та психічного здоров'я [1, с. 109]. Саме тому з огляду на це доречним видається твердження, що доступ до медичних послуг має бути універсальним, недискримінаційним і, що принципово, - реальним за своїм змістом, а не обмежуватися лише формальним проголошенням відповідних гарантій у нормативно-правових актах.

Право на охорону здоров'я закріплене у низці міжнародних і європейських правових актів. Зокрема, таким основоположним документом у цій сфері є Женевська конвенція про статус біженців 1951 року, яка визначає поняття біженця, встановлює мінімальний обсяг гарантованих прав та покладає на держави обов'язок забезпечення базових медичних гарантій [2].

Важливе значення у цьому контексті має Директива 2001/55/ЄС про тимчасовий захист у разі масового припливу переміщених осіб, адже створює певну правову базу для швидкого реагування держав-членів у ситуаціях, коли стандартні процедури надання міжнародного захисту є недостатніми [3]. Саме на її основі було прийнято Виконавче рішення Ради ЄС 2022/382 від 4 березня 2022 року, яким активовано режим тимчасового захисту для осіб, які були вимушені покинути Україну через повномасштабне вторгнення на її територію [4]. Запровадження такого механізму тимчасового захисту актуалізує питання його нормативного закріплення та практичного забезпечення на рівні національного законодавства. З огляду на це, доцільно звернутися до більш детального аналізу законодавства Республіки Польща.

Передусім слід згадати основний закон держави - Конституцію Республіки Польща, яка закріплює охорону життя і здоров'я і статті якої гарантують захист життя та право на медичну допомогу [5]. В цілому ж доступ до медичної допомоги в Польщі регулюється низкою нормативно-правових актів, що доповнюють Конституцію. Зокрема, Закон від 27 серпня 2004 року про медичні послуги, фінансовані з державних коштів, визначає принципи функціонування системи охорони здоров'я та роль Національного фонду здоров'я [6].

Окрім того, 12 березня 2022 року було ухвалено спеціальний закон як безпосередню реакцію на масовий приплив осіб після початку повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року, який значно розширив доступ українців до системи охорони здоров'я та запровадив тимчасові механізми захисту й становитиме предмет подальшого аналізу.

Закон охоплює громадян України, їхніх дітей та найближчих членів родини, а також дітей, народжених у Польщі; такі особи мають доступ до медичних послуг, освіти, ринку праці та соціальної підтримки. [7]. А вже 26 березня 2022 року було ухвалено поправку, яка передбачала її дію *ex tunc*, тобто з 24 лютого 2022 року.

Варто зазначити, що 1 жовтня 2025 року законодавець знову вніс зміни до зазначеного Закону. Відповідно до оновлених положень, хоча базові медичні послуги, зокрема первинна та спеціалізована допомога, стаціонарне лікування, психіатрична допомога та допомога в невідкладних станах, залишилися доступними, фактично все-ж обсяг безоплатної медичної допомоги для осіб зі статусом PESEL UKR був доволі істотно обмежений. Зокрема, з відповідного переліку були виключені такі види медичних послуг, як санаторно-курортне лікування, медична реабілітація, стоматологічна допомога, ендопротезування, оперативні втручання з видалення катаракти, а також програми реімбурсації.

Важливу роль у забезпеченні доступу до медичної допомоги відіграли тимчасові медичні пункти на кордоні та співпраця органів державної влади та медичних установ. Проте надто швидкий темп законодавчої роботи спричинив появу певних юридичних прогалин і нечітких формулювань, що, зокрема,

проявляється у відсутності належно сформованих виконавчих механізмів реалізації нових положень. Детальні інструкції для медичних закладів та аптечних установ, по суті, так і не були розроблені, тоді як Національний фонд здоров'я, принаймні на початковому етапі, утримався від надання офіційних роз'яснень. Як наслідок, на практиці сформувалася нерівномірна, а подекуди й суперечлива модель надання медичної допомоги, за якої одна й та сама послуга може бути надана або відмовлена залежно від конкретного закладу чи навіть окремого працівника. Особливо проблемними залишаються питання виписування рецептів, а також доступу до лікарів-спеціалістів.

Особливу увагу законодавець приділив категорії дітей, які залишили територію України внаслідок евакуації, коли оформлення будь-яких документів було об'єктивно неможливим. У таких ситуаціях нормативне регулювання передбачає можливість виписування рецептів із застосуванням механізму реімбурсації за умови попередньої ідентифікації законного опікуна дитини та використання спеціального технічного ідентифікатора. Йдеться, власне, про гуманітарний характер, оскільки його метою є забезпечення реального і ефективного доступу дитини до лікування, а не просто формальне дотримання процедур.

Також слід звернути увагу на дедалі ширше застосування телепорад у сучасній системі охорони здоров'я. Важливим при цьому є місце здійснення професійної діяльності лікаря; саме воно вважається місцем надання медичної допомоги, тоді як фактичне перебування пацієнта не має принципового значення. Телепорада, за наявності усвідомленої згоди пацієнта, визнається повноцінною формою надання медичної допомоги. Відповідно, важливою умовою правомірності телепоради є згода пацієнта, яка повинна бути усвідомлена: пацієнт повинен знати, що допомога надається дистанційно, і погодитися на такий спосіб обстеження. Без такої згоди телепорада порушуватиме права пацієнта навіть за правильно обраної медичної тактики. Більше того, вона дає змогу здійснювати окремі офіційно передбачені дії, зокрема виписувати електронні та навіть транскордонні рецепти. Водночас зазначимо, що такий

інструмент надання медичної допомоги не є універсальним, адже її межі визначаються передусім актуальними медичними знаннями, а отже - у випадку, якщо для лікування необхідний безпосередній огляд пацієнта, дистанційна форма стає неприпустимою.

Отже, з огляду на викладене можна дійти висновку, що правове регулювання доступу до медичної допомоги для осіб, які прибули з України, перебуває у процесі безперервної адаптації до нових обставин. Як уже зазначалося, законодавчі рішення, як правило, ухвалюються оперативно, однак їх швидке впровадження не завжди супроводжується належною деталізацією, що створює простір для правової невизначеності.

Разом з тим варто відзначити, що, попри певні труднощі у застосуванні норм, однозначно простежується прагнення забезпечити не лише формальний, а й реальний доступ до медичної допомоги для осіб, які прибули з України. Як наслідок, поєднання положень права ЄС із принципами захисту людської гідності та гуманітарними цінностями формує системний, гуманітарно орієнтований підхід, який, власне, і може стати підставою для подальшого розвитку й удосконалення національної правової моделі у сфері охорони здоров'я.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Materniak M. *Prawne aspekty świadczenia pomocy medycznej uchodźcom w Polsce*. Zeszyty Naukowe Pro Publico Bono, 1(1), 2023. S. 107-117.
2. Конвенція про статус біженців від 28 липня 1951 р.: міжнародний договір ООН. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text
3. *Dyrektywa 2001/55/WE w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu*. URL: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzienniki-UE/dyrektywa-2001-55-we-w-sprawie-minimalnych-standardow-przyznawania-67427692>
4. Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2022/382 z dnia 4 marca 2022 r. stwierdzająca istnienie masowego napływu wysiedleńców z Ukrainy w rozumieniu art. 5

dyrektywy 2001/55/WE i skutkująca wprowadzeniem tymczasowej ochrony. URL:
<https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzienniki-UE/decyzja-wykonawcza-2022-382-stwierdzajaca-istnienie-masowego-naplywu-69544857>

5. Konstytucja Polski od 1997 r. URL:
<https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm>
6. Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych URL:
<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20042102135/T/D20042135L.pdf>
7. Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa¹). URL:
<https://sip.lex.pl/#/act/19216115/444640498?directHit=true&directHitQuery=Ustawa%20o%20pomocy%20obywatelom%20Ukrainy&searchPit=2026-01-20>

УДК 347.44

Поперечна Г.М.

*Доктор філософії (право), доцент
Доцент кафедри міжнародного та європейського права
Західноукраїнський національний університет*

ПРАВО НА ЯКІСНИЙ ЦИФРОВИЙ КОНТЕНТ ЯК ГАРАНТІЯ БЕЗПЕКИ СПОЖИВАЧА: НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ТА ЄС

Стрімкий розвиток інформаційних технологій, поширення електронної комерції та активне використання цифрового контенту у повсякденному житті зумовлюють необхідність формування ефективних правових механізмів захисту прав споживачів у цифровому середовищі. У сучасних умовах цифровий контент виступає не лише об'єктом цивільного обороту, але й важливим елементом реалізації інформаційних, економічних та соціальних прав людини. Водночас зростання обсягів споживання цифрових товарів і послуг актуалізує проблему забезпечення належної якості цифрового контенту як однієї з ключових гарантій безпеки споживача, захисту його персональних даних, майнових інтересів та